

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Limburg

Moestuin, hoogstamboomgaard en
herenboerenparkje van de hoeve Doolhof

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Limburg
Moestuin, hoogstamboomgaard en herenboerenparkje van de hoeve Doolhof

Titel:	Moestuin, hoogstamboomgaard en herenboerenparkje van de hoeve Doolhof
Provincie:	Limburg
Gemeente:	Heers
Deelgemeente:	Klein-Gelmen
Bron:	Schepping: 2014-02-24 Bijwerken: 2017-09-04 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134325
Coördinaten:	Breedte: 5.27695608374 Lengte: 50.7675071288

Primaire tekst

Het Doolhof, gelegen aan de oude weg naar Luik bewaart een oude moestuinsite en een erg verwilderd parkje uit het begin van de 19de eeuw. Op het Primitief kadaster bestaat het uit een huis (perceel nr. 560) met een L-vormig dienstgebouw (nr. 561, als schuur genoteerd), boomgaarden (nr. 552, 562, 566), drie percelen tuin (nr. 557, 558, 559) en achteraan een perceel hooiland (nr. 554) omgeven door een U-vormige lusttuin (nr. 555). Het geheel is dan eigendom van "Peter Lambertus Raijmakers, voorzitter der Regtbank te Tongeren". Het eind 18de-eeuws of begin 19de-eeuws, laat classicistisch boerenburgerhuis van het dubbelhuistype met vijf traveeën en twee bouwlagen, zadeldak en rechthoekige deur- en vensteromlijstingen in blauwe hardsteen met oorspronkelijk houtwerk, heeft latere bijgebouwen; rechts is het in de 20ste eeuw nog vergroot met een haakse garage in dezelfde stijl. Het ligt aan het einde en in de as van een rechet oprijlaan trussen boomgaarden die nu voornamelijk met laagstam zijn aangeplant; voorheen was ze met een 'barrier' afgesloten. De losstaande dienstgebouwen (aanvankelijk enkel een schuur en een haakse stal) werden uitgebreid in 1878, 1942 en nog later, in functie van de siroopfabriek die nog steeds op ambachtelijke wijze produceert.

De voormalige moestuin (primitief perceel nr. 559), nu een rechthoekig grasveld, strekt zich uit achter en in het verlengde van het huis en van de oude bijgebouwen. Het is begrensd door een bakstenen muur met ezelsrug, die over enkele meters op de noordwestelijke zijde werd vernieuwd in machinale bakstenen en nog plaatselijke stabiliteitsproblemen vertoont. Het centrale pad, afgeboord met een bloemenborder, voert van de huisdeur naar een mooi hek, tussen tuin en herenboerenparkje. Het groen geschilderd smeedijzeren hek heeft vierkant stijl- en regelwerk met ronde, gepunte onderspijltjes en spijlen uitlopend op voorheen vergulde speerpunten die het verloop volgen van de gebogen bovenregel. Het wordt gedragen door twee vierkante monolitische hekpijlers van blauwe hardsteen, bekroond met een gietijzeren, gepunte bol op geprofileerde steel. Enkele oude buxussen en klimrozelaars blijven nog over.

De hoogstamboomgaard van de hoeve Doolhof ligt ten zuiden van het eind 18de-eeuwse boerenhuis, op de hoek van de Daalstraat (de oude weg naar Luik) en de Kieselstraat. De boomgaard, traditioneel aangeplant in vierkantsverband, bevat naast oudere exemplaren ook jonge fruitbomen. De boomgaard is opgedeeld in een drietal fruitweiden, waarvan de draadomheining na 2010 werd vervangen door een hek in hardhout en een traditionele meidoornhaag langs de straatzijde.

De hoogstamboomgaarden in Haspengouw kennen een hoge belevingswaarde en dragen bij aan de streekidentiteit van het landschap. De historische samenhang tussen de hoeve en de boomgaard is duidelijk afleesbaar in het landschap en wordt nog eens onderstreept door de aanwezigheid van een stroopfabriek in de hoeve. Hoogstamboomgaarden hebben een hoge

ecologische en natuurwaarde, ze zijn een bijzonder aantrekkelijke leefomgeving voor vele plant- en diersoorten. Vooral de combinatie met extensief beheerd grasland is interessant voor de natuur.

Het parkje had al een landschappelijke aanleg op het Primitief kadasterplan, namelijk een rand van bomen- en struiken rond een ruim grasveld. Deze rand, erg verwilderd weliswaar en verruigd door de talrijke stortplaatsen, is nog steeds waarneembaar, maar het grasveld is vol opslag en aangeplant met jonge populieren en een rij van jonge sierkersen. Toch zijn er enkele mooie bomen bewaard, vermoedelijk eens solitairen. Een hekje van hetzelfde model als in de moestuinmuur, maar hier gedragen door betonnen pijlers, is bewaard op de zuidwestelijke perceelsgrens, in een oude, niet langer onderhouden meidoornhaag; het gaf toegang tot het parkje vanuit de boomgaarden.

BOMEN

Voorkomende soorten: Amerikaanse eik (*Quercus rubra*) en zomereik (*Quercus robur*), gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*), gewone es (*Fraxinus excelsior*) en als struiken onder meer hulst (*Ilex aquifolium*), gewone en rode hazelaar (*Corylus avellana* en *Corylus avellana maxima* 'Purpurea') en een *Magnolia x soulangeana* (140 cm) die in te sterke schaduw staat.

Opgemeten exemplaren (standaard gemeten op 150 cm hoogte): bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') (257 cm); tamme kastanje (*Castanea sativa*) (525 cm); witte paardekastanje (*Aesculus hippocastanum*) (375 cm); zuilvormige eik (*Quercus robur* 'Fastigiata') (340 cm); grootbladige linde / zomerlinde met vanaf 3 meter vertakte onderstam, onmeetbaar door de opslag (*Tilia platyphyllos*); rode bastaardpaardekastanje (*Aesculus x carnea*) (345 cm).

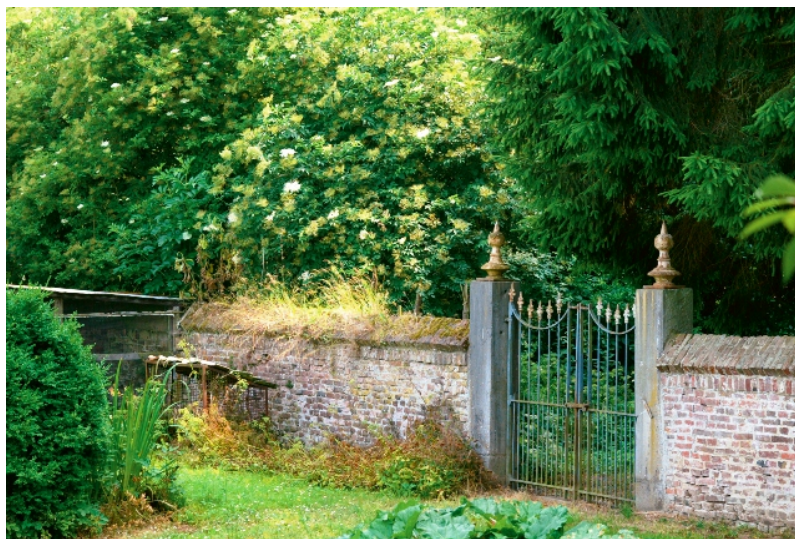
Auteur: De Maegd, Christiane

Auteur: Van den Broeck, Myriam

Datum: 2017

Titel Text: Moestuin, boomgaard en herenboerenparkje

Grafische documenten

Het hek in de moestuinmuur naar het parkje van het Doolhof
(Vlaamse Gemeenschap, 01-01-2007, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Kadasterarchief Limburg, Primitief plan door G. Paulissen; Verzamelkaart 1830.

Kadasterarchief Limburg, kadastrale legger van 1841.

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Limburg
Moestuin, hoogstamboomgaard en herenboerenparkje van de hoeve Doolhof

Kadasterarchief Limburg, Mutatieschetsen, 1878/8 en 1942/1.

Pauwels D., Schlusmans F. met medewerking van Muyltermans E. & Rombouts J. 1999: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Limburg, Arrondissement Tongeren, Kanton Borgloon, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 14N4, Brussel - Turnhout. Bouwen ..., 14N4, 281 en 283.

Relaties

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/14680>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121145>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/32126>

Beknopte karakterisering

Datering: eerste kwart 19de eeuw

Typologie: afsluitingshagen, hekken, hoogstamboomgaarden, ommuurde moestuinen, private parken, tuin- en parkbeplantingen

Context: hoeven